

FORSIDEBILDET

Myggbukta på Øst-Grønland sett mot sør like før mørketida, den siste rest av dag. (Se artikkelen inne i bladet). Foto: Hans Oddvik.

JULEKVELD DA JEG VAR LITEN

Av Halldis Johansen

Nå lir det til jul og da begynner tankene å melde seg om julekvelder som har vært før. Det er vel bevis på at man er litt gammel selv også.

Jeg husker et vers som stod i Nordal Rolfsens lesebok. Tror det var i andre "heftet". Det var vel en som mintes forskjellig fra julevelden. Det hette:

Julekveld da jeg var liten

Til den gamle simple stu'en
vil min tanke gjerne gå.
Ilden spraker høyt på gruen
røken stiger lett og blå.
Å, jeg husker hva som hendte
på den kjære julekveld.
Lysene som faster tente
og det blanke kobberstell.
Og det hvite furubord,
hvitt er skuret alt av mor.
Gulvet sopet er til festen,
strødd med brisk for himmelgjesten.

God jul til alle KIKKEREN's lesere fra Halldis

Øivind Johansen a.s.

NAMSOS · (077) 72 434 · 73 855

**Byens største
utvalg i CD-plater
og spillere!**

ALEXANDERGÅRDEN PÅ LUND 1865 - 1981

Av Halldis Johansen

Alexander Mentsen Smínes, født 25/10-1833, gift med Lovise Andreasdr., født 1834 på Hende gård i Salen. Hun var nr. 3 av en søskjenflokk på 17. Hans foreldre: Ments Johannesen Bjørum, født 1774 og hustru Johanna Eriksdr., født 1791. Hennes foreldre: Andreas Abelsen, født 1806 og hustru Anne Estendsdr., født i 1812.

Alexander Mentsen overtok en gårdpart som var drevet av Christian Johannesen og Gjertrud Olsdr. Det var i 1865 og de fikk da kår til en verdi av 15 spd., kontrakt datert 13/1-1865. Som enke giftet Gjertrud seg opp igjen i 1873 med Mathias Salamonsen Grongstad. Alexander kjøpte denne gårdparten i 1871, skjøtte datert 6/6-1871.

Siden kjøpte Alexander Mentsen en gårdpart av eierne Lund, Sverdrup, Larsen og Sellæg. Skjøtet er datert 25/3-1873. Disse to gårdene ble slått sammen til en gård. Han hadde da tre kår å svare. Det ble sikkert ei hard tid, for han måtte sette opp både stue og fjøs. Men Alexander var bekjent av å være en flink tømmermann og snekker, så husene satte han opp selv.

Lovise og Alexander hadde da tre barn: Jakob Mikael, født i 1858 og død i 1886, Erik Magnus, født i 1867 og Johan Edvard, født i 1871. De fikk ei dotter i 1878, Anne Jakobie (Due).

De var jo allerede en stor familie. Som før nevnt hadde de jo kårfolkene. Det var Gjertrud, ho døde 1899 i Smínesvika og Mathias som døde 1908 på Storøya. De var begge "bortsatt" da de ikke var til og greie seg selv lengre.

Det andre kårfolket var: Anne Dorthea og Lars Olsen Lund. Lars døde 8/10-1897 og Anne Dorthea 7/3-1914. Den lille stua etter dem stod litt i sørvest, ovom "Alexanderstun" og stabburet deres stod nedenom "Alexanderstun". Det ble brukt til varelager for "provianteringsrådet" (forsyningssnemda) under første verdenskrig i 1914 - 1918. Huset ble revet og solgt, men stabburet ble ikke revet før i 1926.

I 1882 bygsla Alexander bort en liten parsell av gården til Andreas Pettersen og kona Ellen (se KIKKERTEN nr. 4/90). De kjøpte et gammelt hus i Ørnsvika, som de frakta til Lund og bygde opp nede ved sjøen og ga plassen navnet Odden. En liten koslig heim med hage til. Etter familiens død, ble huset revet og parsellen gikk tilbake til gården.

I 1891 i jula var Lovise og Alexander på besøk hos Johannes Mentsen Smínes. Der fikk Lovise lungebetennelse og hun døde 1/3-1892.

*Fra v.: Alexander
Mentsen, Erik Mag-
nus (bakerst), Johan
Edvard (foran) og
Lovise Andreasdr.
Foto: J. Holthe
(Fotograf i Trondh-
jem) ca. 1876.
Utlånt av Halldis
Johansen.*

*Nedenfor ser vi
Alexanderstun fra
Nesset. Bildet er
tatt av Ivar Bragstad
ca.1970 og er utlånt
av Trygve Lund.*

Anne Jakobie var da 14 år og måtte overta en husmors ansvar. På gården bodde også Lovises yngre søster, Kristine. Til daglig kalt Stor-Kristine. Hun hadde vært på gården i fem år. Hun fikk Kongens fortjenestemedalje og diplom for lang og tro tjeneste i 40 år. Stor-Kristine ble på gården til hun døde i mars 1923 el. 1922.

I 1909 døde Alexander Mentsen. Erik og Johan drev da gården i lag. De hadde da stiftet familier begge to.

Erik ble gift med Jensine Grøtting og hadde barna: Astri Lovise, f. 1907, Halldis, f. 1909 og (Erling) Jøran, f. 1914.

Johan ble gift med Marianne Eiden og hadde barna: Aslak, f. 1901, Brynhild, f. 1907 og Marianne f. 1914.

Johan som var yngst giftet seg først og flyttet inn i den største leiligheten. Erik med familie flytta inn i vestre enden av bygninga. De to hadde felles kjøkken med mura grue som mulighet for å koke i. Det var ikke alle som hadde komfyr i den tida. I 1914 bygde Erik kjøkken til denne leiligheten. Den gamle grua ble revet og det ble satt inn komfyrer i begge kjøkkene.

Jøran Lund på ryggen til Svarta ute gammelskolen i 1924. Svarta hørte til på Alexandergården. Foto: Ågot Berg (lærerinne). Utlånt av Halldis Johansen.

*Erik Magnus og Jensine fotografert på Kolvereid i 1921 av Fritjof Brækkan.
Utlånt av Halldis Johansen.*

*Johan Edvard og Marianne helt til høyre på bildet. Fotografert i 1933 av
fotograf Simones i forb. m. Aslak's bryllup. Utlånt av Trygve Lund.*

Brynhild og Trygve fotografert på Ner-Vist ca. 1965. Utlånt av Trygve Lund.

Ett år etter at Erik og Johan overtok gården skulle det være dyrskue, eller fesjå, i bygda. På gården hadde de flere kyr. Tyra og Rødlin var to av de. Johan mente at Tyra måtte være med. Rødlin som hadde "nekta" å ta seg kalv det året fikk ikke delta. Hun måtte stå tjora for seg selv langt nede på jordet. Da Rødlin såg de andre kyrne, ble hun helt vill. Hun slet i tjoret og rauta. Tilslutt slet hun seg, kom galopperende, forbi folkemassen, benest inn til Haugland som stempla henne med en gang. Det var til stor moro for de som såg på.

I 1927 solgte Erik sin del av gården til sin bror, som drev den til 1940. Han fikk da en snikende sykdom og døde høsten 1940.

Da Marianne ble alene, var det Trygve som drev gården. Han kjøpte den ved skjøte av 6/12-1950. Brynhild og Trygve drev gården i mange år, til alderen meldte seg og helsa sviktet. Trygve solgte gården i 1981.

Så da var historien om slekta på Alexandergården forbi. Andre slekter bringer nå historien om gården videre.

I KYRKJA

Av Alf Oddvik

Det er ofte godt og minnast attende til då ein er born. Og det er det gode med slike minner, dei er alltid lyse. Der er og minner om straff for gale streker; men når ein vert eldre så ser ein langt betre kor gode og kloke far og mor var. Hugsar ein gong eg laug for mor, då fekk eg ris. Kor klok og vis mor var. Eg minnes denne gongen med takk til Gud, for mi kloke mor. Det var rett morskjærleik!

Attende til det eg skulle skriva om; kyrkja. For seksti - sytti år bakover hadde vi korkje motorbåt eller bil å ta til, berre robåten. Men vi visste ikkje av noko anna, difor var vi nøgd med dette som det var.

Når vi skulle til kyrkja, så var det ein veg på bortimot ei halv mil (landmil). Det var å ro, som var løysinga. Det hendte vi måtte gå, men det var ein lang og travel tur. Då måtte havet væra nok så ruskut.

Eg kan minnast så langt attende at eg sat i fanget åt mor, då var bror min (Jens) så stor at han hadde lærdd seg å ro. Men som oftast var det systrane mine (Nanna og Hildborg) som måtte bruка årene, dei var langt sterkare. Å ro til kyrkja var spanande. Ein tre - fire båtar frå grannane møttest gjerne ved Sørrodden og så var det å ro om kapp. For ei moro! Som oftast var vi jamsides fram til Bogen, der kyrkja då stod.

Det var Magnus Vassli som då var kyrkjetenar. Han var kyrkjetenar i mange år, kor mange veit eg ikkje. Han var trufast, det var hans livsstil. Eg hugsar då Magnus døyde. Same natt drøymde mor: Ho sat i eit stort venterom saman med mange andre. Magnus kom inn kledd i ei skinande kvit kappe. Då var det ein som sa: - Magnus skal inn til kongen. Då vakna mor.

Ludvik Dyrvik vart seinare kyrkjetenar. Eg synes å hugse at han hadde denne jobben i 37 år. Om det er heilt rett, kan eg ikkje svara for.

Eg hugsar ein par gonger vi måtte gå heim frå kyrketur. Medan vi sat i kyrkja rauk det opp til uver, så vi måtte ta føtene fatt.

Den fyrste presten eg kan hugsa, og som døypte meg, var Nils Tredal. Han vart seinare kyrkjeminister i Kolstad's regjering og også i Hunseid si regjering.

Vi var vane med når kyrkjeklokka tok til å slå, var presteskysset i synet.

Det var som oftast mykje folk i kyrkja i dei dagane. Folk kom frå alle kantar, frå Sørnmoen og heilt inn til Salsbruket. Folk hadde hug til å koma saman. Dei fleste rodde, slik som vi måtte.

Preikesundagane måtte vi opp i god tid, vi måtte ro tidleg slik at vi ikkje vart for sein. Far var medhjelpar og det var, for han, litt å ordna med.

Når veret, og føret med, var godt, var det fleire gonger i året folk frå Leisåk med kyrkja. Johan Leisåk var ein trufast kyrkjemann.

Mange gonger var det sterkt vind. Kyrkja stod på ein utsett plass, så vinden tok hardt. Vi kunne høyra, og kjenna med, kor kulingen braka i tårn og skip. Kyrkja skolv som eit ospelauv. Det synte og tydeleg nok på novane då kyrkja vart flytta, novane var alle romme av mange års slitasje.

Det kunne vera mange hendingar som sette seg fast i barneminnet. Ein søndag vi rodde til kyrkja, praia Angel Ørnvik oss og ville vera med. Han hadde såpa seg inn og meinte å barbera seg. Vi måtte berre bia litt. Men vi hadde därleg tid denne sundagen og meinte at vi ikkje kunne venta. Det var greit, Angel duppa hovudet i ei vasstjønn ned på odden der han stod og vaska vekk såpa og hoppa ombord. Alt i orden! Han hadde minst ein centimeter lange bust på haka.

Det kunne vera mange slike minner å skriva om, men dette får vera nok.

Lettvint og sikkert

POSTSPAREBANKEN banken på postkontoret

EVEN-ÆTTA FRÅ LUNDAUNET

Av Sveinung Leirvik

Det fåtal av folket som ættar frå kongelege eller anna storfolk må helst skli på nedadgåande opphavskurve. Dei fleste av oss har ei slags kjensle av at grafikken går oppover, fordi vi har så mange rotgreiner i husmannsheimar og småplassar. Ingen kan flykte frå ætta eller historia, så difor: "Lat oss ikkje forfedrane gløyma."

I året 1758 eller 1759 flytta ein husmannsfamilie frå Holvika på Jøa til Andreasbotnet. - Andreasbotnet, kvar er no det? - Namnet er borte frå vanleg tradisjon i Fosnes, men lokalhistorikarane der i bygda meiner det må vera ei av dei mindre buktene ved Kjelbotnet. Husmannen, Hans Evensen, var på seinhausten i 1753 blitt oppgift med Peternelle Ingebrigtsdotter Ugset frå Elvalandet. Første kona, Karen Thorsdotter, døydde på vårparten samme året. Øystein Hoff meiner at Even-slekta kom frå Bangdalen, der Even Evensen, f. ca. 1720, var sentral person i vår samanheng.

Eldste barnet til Karen og Hans, Even Hansen, var fødd 1750 i Holvika. Han hadde heilbrørne Anders og Carl. Anders døydde før 1753, Carl levde berre nokre dagar etter fødsel. Han døydde samme dag som mora vart gravlagt. Slik kom Even til å vekse opp saman med nokre av halvsøskena Martha, Karen, Ingebrigt, Christian, Christense, Maren og ei Christense til. Det ser ut som søskena Karen, Ingebrigt og Christian døydde tidleg.

For vår del er Even den mest interessante av borna i Andreasbotnet, og det er for ein stor del han og hans denne artikkelen vil handle om. Mykje talar for at han som ung kom til Lund som tenar, kanskje før 1770. Han vart visst tidleg kjent med Beret Henriksdotter, som han den 20. oktober 1783 vart gift med. Ho var busett i Fjærangen så tidleg som i 1769 og hadde vel óg noko av ætta si i Fosnes. At ho i eitt høve er nemt som innflyttar frå Otervika i Bindal, kjem kanskje frå feiltolking av utspeide kjerkebok. Mora, Kirsten Andersdotter, hadde som foreldre Anne Sivertsdotter Morvik og Anders Sivertsen. (Ei søster av Kirsten, Beret, var gift med ukjent Ole Rasmussen og busett i Vikna.) Om faren, Henrik, veit vi hittil så godt som ingen ting.

Det er likt til at Beret og Even som nygifte tok i bruk austre Lundaunet etter Ole Moritsen, men fekk ikkje skriftleg bygselbrev før ni år seinare. Både Aunet og Lund høyрte til Holte-Juul-godset frå 1701 til 1800. Sidan var eigartilhøva noko skiftande, utan at det skapte vanskar for leiglendingane. Her var det eit beskjedent jordbruk, så vi må rekne med at fisket var med i livberginga for familien heile året. Even Hansen døydde i Aunet 1814, Beret i 1821.

Familien var middels stor. Alle dei seks borna fekk leva til vanleg høg alder, men berre to av dei vart verande i bygda. Den eldste, Kirsten (1783-1838), reiste til Overhalla som tjenestejente. Der vart ho gift med lærar og klokkar Jon Dahl på Heglem og hadde sju born. Av dei nemner vi sonen Andreas Dahl, som i 1864 kjøpte ein gardpart på Nakling i Kolvereid, men som ga opp jordbruket i dei tunge våra som følgde. Ein annan son, Johan Christian Dahl, var seminarutdanna lærar i Kolvereid og eigar av Korsneset. Og vi tek med Hanna Dorthea Dahl, ættemor for kjente Øiesvold-familien. (Jon Dahl var i sitt tredje ekteskap far til kjøpmann Otto Christian Dahl i Namsos.)

Lundaunet sett fra "Smenesvasshøgdin" ca. 1980. Foto: Kåre Fosseng. Utlånt av Aud Flosand.

Nesteldste barnet i Aunet var Helene (1785-1857), gift med husmann Ole Jørgensen på Smines-plassen Hommelvika ved Salvatnet. Her var det døttrene Ellen Maria og Anne Cathrina som førte ætta vidare i heimbygda. Det ligg nær å nemne folket i Liastøa, på Brandsøya, Lund, Haraneset o. fl. Det er mange som veit vel at dei ættar frå Helene og Ole i Hommelvika.

Tredje barn, og eldste son, var Carl (1787-1866). Han vart gift med Maren Kirstine Jonsdotter frå Lund. Truleg tenkte dei å overta jordbruksområdet i Aunet, men det kom noko i vegen, så i 1825 flytta dei inn i husa i Sminesvika. Dei hadde ført Anne Cathrina, f. 1817 på Lund, Dorthea Marie, f. 1819 i Aunet, Johan Edvard, f. 1822 i Aunet og Ingebrigkt, f. 1826 i Sminesvika. No var det like før familien flytta til Overhalla, der Carl skulle vera gardstyrar for Kirsten og Jon Dahl på Heglem. Dei budde på garden berre stutt tid før dei kunne ta i bruk plassen Heglemsmoen. Der fekk dei ført Mathias, f. 1831, Christian Bernhof, f. 1834 og Helene, f. 1837. Dei fleste av førtina vart verande i Indre Namdals-bygdene. Eit unntak var Dorthea, gift med Mathias Andreas Andersen frå Marka i Vefsn. Dei vart først busett i Vesterålen, sidan i Bergen. (Kjent ætling er dr. med. Knut S. Andersen, hjartekirurg ved Haukeland sykehus, i fritida interessert slektsforskar.) Carl Evensen levde siste åra hos ein son i Harran. Maren Kirstine døyde 1881 på Skogmo i Overhalla, 85 år gammal.

Olava Evensdotter, f. 1791, var gift med Svein Iversen, skreddar og husmann på Sagneset under Mo i Fosnes. Kjeldene er for usikre til at vi her kan greie skikkeleg ut om etterslekt. Derimot veit vi noko meir om femte barnet frå Aunet, Sirianna (1794-1857).

Lundaunet sett fra Aunklompen ca. 1980. Foto: Kåre Fosseng. Utlånt av Aud Flosand.

Ho vart gift med leiglending Ingebrigt Kjeldsen og var gardkone på Leisåk i Salen. Borna var: 1. Martha, f. 1822, gift med Lars Pedersen på Borkmoen. 2. Maren, f. 1825, gift først med Andreas Hansen fra Straumen i Salen, og sidan med Anton Madsen fra Årfor i Foldereid. Maren var gardkone på Oplø vestre til 1853, deretter på øvergården i Leirvika, Foldereid. 3. Elias, f. 1831, bonde på Korsneset i Kolværid, fiskar og første kjøpmann på Kolværid nordre fastland. Han var gift med Kristine Olsdotter Skage. 4. Kassi, f. 1835, gift med Elias Jakobsen Strøm, forpaktarfolk på øvre Straumen i Salen. Kassi hadde ein personlegdom av dei sjeldne og var kjent og stort respektert både i og utanfor bygda.

Yngste barnet i Aunet var Hans (1797-1852), oppkalla etter farfaren, meir interessant for artikkelskrivaren enn for flest andre. Han var nemleg morfar til min farfar. Da faren var borte, brukte han Aunet saman med mora, og tenkte kanskje å overta jordleiga der. 37 år gamal vart han gift med Anne Nilsdotter Fosvig frå Finne. Dei skulle ha eit barn, Anne Ide Bergitte, som dei mista etter tre månader. Snart busette dei seg på Storøya, men flytta våren 1842 til den jordfattige Ørnvika. Da hadde dei fått ei ny jente, Ellen Nikoline, som knapt 21 år gamal vart gift med ein innflyttargut i vestre Lundaunet, Peter Kristian Larsen. Dei tok over plassen Ørnvika etter Anne, og heldt ut der i dei dårlege klima-åra til 1868. Da fekk dei feste til den avgjort betre prestegardsplassen Knorromoen ved Kolværidvågen. Husmannskona var ætling av sorenskriver Juul på Øksninga - og høyrdé såleis til den gamle godseigarfamilien. Ein oldefar var prokurator Lange på Skillingstad og Finne, men den jordiske fattigdommen var ikkje mindre av den grunn.

Svært få av Beret og Even si etterslekt kom til å ruve i landskapet. Dei var vanlege slitarar - vi må kunne meine - : utrusta med vanleg forstand og kunnskap. No har dei uskrivne naturlovar tynna ut ætta, og dei fleste synlege spor er borte. Eit internt fellesskap av ukjent dimensjon er utpeika til å bera med seg arven.

HYGGEKVELD I LUND GRENDEHUS

Av Harald Grøtting

Søndag 10. november arrangerte grendelaget hyggekveld i grendehuset. Tema var gamle bilder. Et tjuetalls personer møtte opp, og vi kikket i gamle fotoalbumer. Albumene inneholder først og fremst portrettbilder og man vet ikke alltid hvem personene på bildene er. Ved å sammenligne bildene fikk vi satt navn på en del av disse. Bildene ble også registrert, slik at det bl.a. blir

enklere for KIKKERTEN's redaksjon å holde oversikt over hvem som har bilder av aktuelle personer.

Grendelaget stilte gratis skyss til disposisjon og serverte kaffe og kaker.

Bildene som var i huset den kvelden er bare en brøkdel av det som finnes i bygda og hos utflyttede. Undertegnede vil gjerne komme i kontakt med de som har uregistrerte bilder, slik at disse også kan registreres. (Harald Grøtting, 7965 LUND, tlf. 077-98963).

IDRETTSLAGETS BASAR

Av Rolf Jensen

Lund idrettslag arrangerte basar i Lund grendehus søndag 20. oktober. Laget mottok mange fine gevinstre og tross lite folk så ble det en hyggelig kveld i huset med kaffesalg og stor kjøpegled.

Ved utlodning på bøker før basaren kom det inn ca. 1.100 kroner, under selve basaren fikk vi inn ca. 7.300 kroner. Så samlet brutto inntekt ble på ca. 8.400 kroner. Når mat og husleie var betalt, så ble det hele 7.147 kroner i netto inntekt på basaren.

Styret i Lund idrettslag er meget takknemlig for dette resultatet, det er ingen sak å arrangere basar når vi møter en slik giverglede. Pengene fra basaren er brukt til å innløse lånet på snøscooteren. Idrettslaget er dermed gjeldfri i øyeblikket.

FØDTE

12. november
1991

Kristian Kongsmo

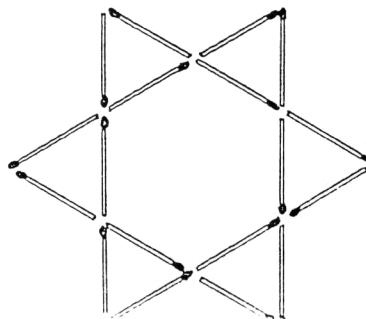
Foreldre:

Trude Kongsmo og Rune
Ingebrigtsen

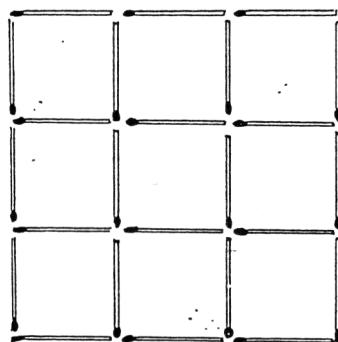

BARNE SIDER.

Fyrstikkpusleri

A. Flytt på seks fyrstikker slik at det dannes 6 like store firkanter.

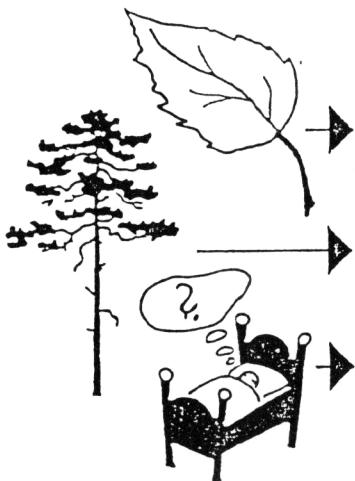
B. Lag to kvadrater ved å fjerne 8 fyrstikker.

Det finnes to løsninger på denne oppgaven.

LØSNINGENE FINNER DU PÅ SIDE 17

c.

KRYSSORD-GÅTE

1				2

1 er det motsatte av 2
- hva er 1 og 2?

NISSEFAMILIE AV ISOFIGURER

Du trenger: isofigurer med hode, filt, lue (får kjøpt i metervis), rød filt, garn, tusj, lim,

mønster til
frakk (legg dobbelt)

SLUTTEN PÅ ET LANGT IDRETTSANLEGGSEG BEID NÆRMER SEG

Av Rolf Jensen

Nå kan vi endelig se slutten på anleggsarbeidet på banen som startet i 1984. Vi startet da med rydding av skog på den gamle og forsømte idrettsbanen og rydding av lysløypetracé. Siden vi startet har planene blitt endret. Etter at det kom lysløype på Salsnes, har vi gått i fra planene om lysløype her. Men kommer det snø, har vi jo en fin tracé med utgang fra banen som kan benyttes på dagtid.

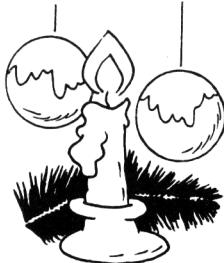
Huset på banen, som opprinnelig var tenkt til smørebu/tidtakerbu til lysløypa, har vi nå tilpasset banens behov. Her vil vi få et fint klubborrom, lager/arkiv, toalett og en stor redskapsbu.

Arbeidene på banen har gått sin gang disse åra, men desverre så har det delvis vært vanskelig å få dugnadsarbeidet gjort. Dette har jo sin naturlige forklaring, det er få innbyggere her. Men nå i høst har vi, etter henstilling fra idrettskonsulenten, leid maskinell hjelp til fullføring av anleggsarbeidene. Løpebanen er ferdig og fotballbanen er i store trekk fullført. Ellers er resten av steinmjølet utlagt på områder for tekniske øvelser, men desverre ble det for lite steinmjøl. Derfor må den ene "halvmånen" ligge uferdig foreløpig. Selve gressbanen må sloddes på dugnad og fritidsklubben har tatt på seg jobben med å plukke stein når været tillater det.

Ja, nå er det opp til oss å få banen ferdig til sommeren. Vi regner med at gressbanen står ferdig isådd tidlig neste vår.

Arbeidene med huset er godt i gang nå, det er kommet under tak og det vil være ferdig utvendig med dører og vinduer innen desember. Dersom økonomien tillater det vil arbeidet på huset fortsette utover vinteren. Et ledd i finansieringen er salg av reklameplass på huset. Prisen for $0,8 \times 1,5\text{m}$ vil være 2.500 kroner. Reklameskiltet vil for denne prisen stå i fire år.

I tilknytning til banen er det nå laget en ny vei fram til hytta på vestenden. Denne veien ligger på nordsiden av banen og er anlagt for hytteierens regning.

TEIGEN'S MASKINFORRETNING A/S ER KONKURS

Av Harald Grøtting

I siste del av november ble det kjent at Teigen's Maskinforretning A/S var konkurs. Det medførte bl.a. at man stengte dørene på verkstedet i Smineset fredag 22. november.

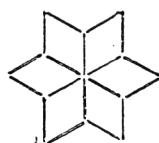
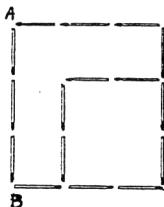
Siden har AK - maskiner ført forhandlinger med Sparebanken Midt-Norge om overtakelse av Teigen's Maskinforretning.

Salsnes Filter A/S, med Audun Fosseng som leder, har utviklet en ny type silanlegg for rensing av kloakk. Det første silanlegget firmaet har laget, står til utprøving ved kloakkrenseanlegget på Kolvereid. SINTEF har bl.a. gitt det nye silanlegget gode atester.

Salsnes Filter A/S har inngått avtale med Teigen's Eiendommer A/S om leie av verkstedlokalene i Smines for ett år. I avtalen inngår det også et punkt om kjøpsrett. Audun Fosseng sier at man også har lagt inn et bud på det inventar og utstyr som verkstedbygningen inneholder. Dersom budet blir antatt, enten som det er eller gjennom forhandlinger, vil man fortsatt drive med verksted for reparasjon av biler, traktorer og landbruksredskaper i kombinasjon med produksjon av renseanlegg. Hvis man derimot må gå til innkjøp av nytt verkstedutstyr, er det lite trolig at man vil starte opp med verksted igjen.

Det vil være et stort tap for lokalsamfunnet dersom verkstedet legges ned. Vi som har benyttet oss av verkstedets tjenester vil bli oppradd og i tillegg vil det bli svært kostbart når vi får behov for reparasjoner på f. eks. traktor eller landbruksredskap. Vi får håpe at fortsatt drift blir sikret gjennom Salsnes Filter A/S. Det er også svært viktig at arbeidsplassene det er snakk om opprettholdes.

LØSNINGER PÅ BARNESIDENS OPPGAVER

C.Kryssordgåte

B	L	A	D
F	U	R	U
D	R	Ø	M

BOLIGFELTET

Av Harald Grøtting

Tidligere er det sagt at boligfeltet på Lund skulle påbegynnes i år. Men på grunn av at det har tatt tid med eiendomsforholdene, har kommunen valgt å vente til neste år med oppstart.

Kommunen henter nå inn priser på matriell og vil sende ut anbudspapirer i god tid, slik at byggingen kan starte i april/mai 1992.

Det kan ellers nevnes at reguleringsplanen er blitt mindre endret i høst. Det er foretatt noen små justeringer på tomtegrensene helt sør i feltet.

Låneopptakene er godkjent av formannskapet og lånene innvilget, slik at det er nå klart at anleggsarbeidene starter til våren.

FANGSTLIV PÅ ØST-GRØNLAND. SOMMEREN 1956 - HØSTEN 1957

Opp av havet stiger et mektig fjell-land, vakkere og mildere enn jeg hadde trodd.

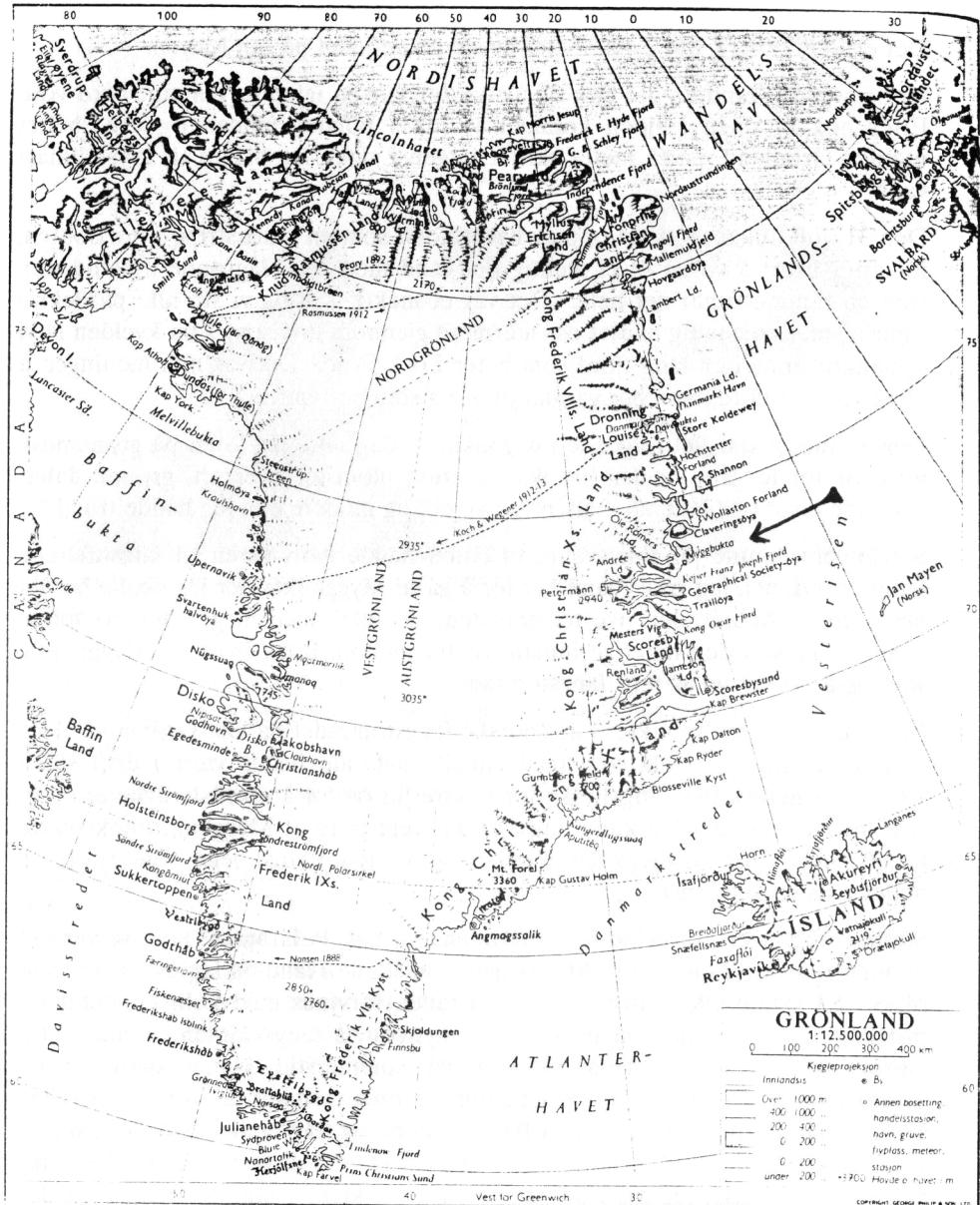
Av Hans Oddvik

Det hele begynte vel nokså tradisjonelt, jeg leste om de store ferdene til Nansen, Amundsen og Sverdrup. Det skapte drømmer om selv å reise til arktiske strøk for å oppleve eventyret.

Det kunne blitt med drømmen som hos så mange andre, men tilfeldigheten ville det slik at jeg traff den kjente fangstmannen Magne Råum på Foldereid. Jeg fylte 19 den vinteren og Magne mente at jeg var gammel nok til å reise på fangst. Han skulle ordne plass til meg. At jeg ville dra var det ingen tvil om og det ble mye mas og styr utover vinteren for å skaffe tilveie klær og utstyr. Det var ikke slik da, at alt kunne kjøpes ferdig. Nei, her måtte det strikkes og sys til langt ut i de små timer.

Men etter hvert ordnet det seg og den 20. juli 1956 tok jeg avskjed med mor og far og søsken for å ta hurtigruta til Ålesund, der jeg skulle mønstre på selfangstskuta "Polarbjørn" som skulle frakte folk og utstyr til fangstfeltene på Øst-Grønland.

Den 26. juli la vi ut fra Ålesund med kurs for Øst-Grønland, den store drømmen var blitt til virkelighet. Selve overfarten er det ikke så mye å skrive om, grått hav, tåke og rulling, men etter tre døgn dukker et fjell opp av havet.

Kart over Grønland. Kopiert fra Dreyers verdensatlas (1989). Målestokken som er oppgitt på kartet blir ikke riktig, da kartet er kopiert ned til 65% av opprinnelig størrelse. (Myggbukta, se pil)

Det er Beerenberg, det 2.400 meter høye vulkanfjellet på Jan Mayen.

Her setter vi i land en del folk og utstyr, før kursen igjen legges mot nord-vest. Etter nok et døgn i sjøen kommer vi inn i polarstrømmen og drivisbeltet utenfor Grønland, på få meter skiftet fargen i sjøen fra blågrå til krystallklart vann.

Den 31. juli dukket et land opp av havet, først som en svart stripe i horisonten, for etter hvert å vokse til et mektig fjell-land med den blågrønne innlandsisen som en ramme rundt det hele. Det var et mektig syn og vi sto alle på dekk i timevis, mens vi stadig bautet oss nærmere gjennom drivisen. Om kvelden lå vi oppankret inne i en lang fjord som heter Lock Fyne. Det var nok meningen å gå inn lenger nord, men her var det drivisen som bestemte.

Den 1. august står det følgende i dagboka: "I dag satte jeg foten på grønlandsk jord for første gang og jeg ble ikke skuffet, blomster over alt, grønne daler, fossende elver og blånende fjell, mye vandrere og mildere enn jeg hadde trodd."

Selvfølgelig kunne jeg ikke vente til båten hadde gjort turen til fangstfeltene lengre nord, nei, jeg gikk i land her for å gå til Myggbukta der jeg skulle bo det neste året. Anund, den nye telegrafisten, slo følge med meg. Det var første gang jeg krysset den mektige innlandssletta mellom Lock Fyne og Myggbukta, som også var en del av mitt fangstområde.

Myggbukta var midtpunktet i det norske fangstområdet på Øst-Grønland. Her lå værvarslingsstasjonen, som med enkelte avbrudd hadde vært i drift siden 1922. Og her møttes fangstfolka for å feire jul og for å utveksle nyheter og få siste nytt heimefra. Jeg kunne også straks registrere at Myggbukta nok svarte til sitt navn. Her var mygg, millioner av store blodtörstige beist, som ga oss en heller tvilsom velkomst.

Sommeren var en travel tid for fangstmannen, når "Polarbjørn" kom så var det hundrevis av kolli med vinterforsyninger som skulle i land og lagres på sin rette plass. Så skulle alle hyttene, 10 - 15 i tallet, forsynes med kull, hundefor og proviant for vinteren. Da de fleste av hyttene lå langs kysten, kunne dette gjøres med motorbåt, men båtturer på sommerstid kunne også by på overraskelser. Det kunne plutselig sette inn med storm og snødrev, eller drivisen kunne presses helt inn i fjærsteinene og da var det bare å vente til vind og strøm gjorde det mulig å komme videre. På disse turene med båt fra hytte til hytte, fikk jeg også anledning til å bli kjent i fangstterrenget og det ville kanskje komme til nytte når jeg senere skulle ta meg fram i mørke og snøstorm.

Mange av hyttene trengte også vedlikehold og før en riktig skjønte det, var den

De gode gamle sliterne. Noen av grønlandshundene som ble benyttet. Foto: Hans Oddvik.

korte sommeren over og vinteren hadde overtatt. Ser av dagboka at siste båtturen var 23. september og da hadde det vært vinter med kuldegrader i et par uker.

26. september hadde vi hatt første snøstormen og gradestokken viste 23 kuldegrader.

Tida var nå inne til å lage seletøy til bikkjene, gjøre klar sleden og forberede for vinterfangsten. Bikkjene ja, jeg hadde overtatt hundespannet fra Hilmar, som lå her sist vinter. 7 store og flotte hunder. Klart jeg var spent på hvordan jeg ville mestre disse halvville dyra som hadde stått i lenke siden i juni. I tankene spørte vel også historiene om de som hadde mistet både slede og hunder, og som så vidt berget seg tilbake med livet i behold. Men jeg hadde ikke behovd å engste meg, nei, mine bikkjer var gode gamle slitere som nok hadde lært opp en fangstmann før meg. Og det var herlig å suse lydløst over vidda med sju glade og ivrige hunder foran sleden. Jeg følte det slik, at dette var livet, livet slik det skulle være.

Livet på Myggbukta var delt mellom husarbeid og jakt og fangst. Husarbeidet delte jeg med de to telegrafistene Anund og Knut, fangsten var jeg alene om. Det var alltid noe som måtte gjøres, var det ikke brødbaking, så var det kanskje vinterforsyninger som skulle kjøres ut til hyttene som lå i innlandet.

I slutten av oktober begynte jeg å sette opp fellene i terrenget rundt Myggbukta og de nærmeste hyttene. Og da november kom, var det klart til den første store fangstturen. Jeg valgte å ta det nordlige terrenget først. Denne ruta gikk over innlandsvidda og i lukkede fjordstrøk der vinterisen la tidlig om høsten. Langs kysten kunne en fåke på åpent hav til langt ut på vinteren og noen

Artikkelforfatteren lager mat på fangsthytta "Gnisten" ved Hold With Hope.
Foto: Hans Oddvik

steder kom en ikke fram over land.

Det var nå nokså mørkt hele døgnet og snøstormene hadde forlengst overtatt. Det ble ingen forlystelsestur der jeg suste fram over de store vidder. Nei, det var mørke, rokk og fokk, dag ut og dag inn. Men foran sleden gikk de gode gamle sliterne, de loset meg trygt fram fra felle til felle, fra hytte til hytte. Noen av hyttene var så nedføket at bare ovnsrøret stakk opp, men fant de, det gjorde de.

Likevel hendte det at vær og føre var så ille at vi ikke orket å ta oss fram til neste hytte. Da ble det å krype ned i soveposen, dra bikkjene inntil seg og prøve å ikke være redd i den lange natta. Det var vel i slike stunder en riktig ikke skjønte hvorfor i all verden en hadde rotet seg opp i dette, når en hadde ei god og varm seng heime i Juvika. Den første natta var den verste, for etter som timene gikk tvilte jeg på om jeg i det hele tatt ville overleve.

Men etter noen timer var vi etter i draget, bikkjene og jeg. Forholda var ikke blitt bedre og nå var det også overvann på isen, så jeg begynte å tro at jeg ble liggende ute enda en natt. Da ble det plutselig liv i hundene. Der stakk det noe opp av snøen, jo visst, det var jo ovnsrøret på "Villaen", som den lille tømmerhytta ble kalt. Den var bygget av sibirsk drifttømmer, målte 2 x 3 meter og en kunne stå oppreist under mønet. Der var ovn og kull, mat i kista og akkurat da var den paradis på jord. Den 23. november kom jeg tilbake til Myggbukta, jeg hadde bestått prøven.

Etter noen dager var jeg igjen på tur til nye deler av terrenget og neste gang jeg kom hjem, var karene på Myggbukta i full gang med julebaksten. På Myggbukta skulle det feires jul i god gammel tradisjon og de fangstmennene som lå nærmest, skulle komme å feire jula sammen med oss. Fire mann fra den danske sledepatruljen (militær) regnet også med å nå Myggbukta til jul. De patruljerte kysten fra Scoresbysund i sør, til nordenden av Grønland. De fungerte også som postbud, det vil si de tok med post for videresending og hadde med post til oss.

Med så stort innrykk av folk ville det også bli mange bikkjer som skulle mettes i jula, vi måtte derfor ut å jakte moskus for å komplettere forlagret. For en gangs skyld var det lite med dyr i Myggbuktaområdet. Og da en av fangstmennene, Hilmar, fortalte at han hadde sett mye moskus i Loch Fyne, beslutta Anund og jeg å kjøre dit for å jakte. Vi kom til Loch Fyne den 22. og meningen var å jakte i måneskinnet om natta, men vinden friskna på og plutselig var vi inne i en ny snøstorm.

Julekvelden var været like forferdelig, så vi måtte bare feire jula der vi var, fra dagboka leser jeg: "Julebordet her på Loch Fyne er nok litt enklere enn jeg er vant til." Vi hadde knekkebrød, smør, marmelade og te, men vi ble da mette, så vi skal ikke klage. Vi hadde en gammel radio på hytta og Anund, som var telegrafist, klarte å få litt liv i den. Vi kunne av og til høre julesanger i all skrapinga og støyen, og det var vel ikke fritt for at vi lengtet litt hjem.

Først 3. juledag var været så pass at vi kjørte til Myggbukta. Og nå ble det ordentlig jul med juletre, julegaver, brev heimefra, kaker, kaffe, sjokolade og i radioen var det barnejulefest i Store studio. Kunne noen i hele verden ha det bedre enn oss? Her var huset fullt av nye mennesker som du kunne prate med, som hadde nytt å fortelle. Nei, nå ville jeg ikke bytte med noen.

På selve nyttårskvelden kunne vi også høre værvarslinga sende hilsener til stasjonene og til fangstfolka på Svalbard og Grønland. Det gir høytid i stua å høre hilsener over radioen og vår nyttårsfeiring var sikkert like høytidelig som om vi hadde vært heime i Norge. *Fortsettes i neste nr.*

OVERSIKT OVER ARRANGEMENT I JULA

2. juledag (26. desember) kl. 1400 - Julegudstjeneste i Salen kapell, med fakkeltog til juletrefesten i forsamlingshuset.
2. juledag (26. desember) kl. 1500 - Juletrefest i Salsnes forsamlingshus.
2. juledag (26. desember) kl. 2100 - Dansefest i Lund grønnehus, med musikk av Jan Erik's.
3. juledag (27. desember) kl. 1600 - Barnejuletrefest i Lund skole.
3. juledag (27. desember) kl. 2100 - Dansefest i Salsnes forsamlingshus, med musikk av Sunpax.
4. juledag (28. desember) kl. 1100 - Romjulsmarsj.
Start ved grønnehuset.
5. juledag (29. desember) kl. 1100 - Julegudstjeneste i Lund kapell.
Lund Hornmusikklag og sanggruppa i Lund og Salsnes pensjonistlag deltar.
Ofring til Misjonsselskapet.

Startkonto med 9,0% rentel

Din konto i Sparebanken Midt-Norge og

din nøkkel til god økonomi!

SPAREBANKEN
MIDT-NORGE

Avd. Kolvereid
Telefon 077-95 555
Telefax 077-95 888
Dagl.leder: Joar Olav Grøtting
Adresse: Moenbygget, Boks 111
7971 KOLVEREID

Avd. Namsos
Telefon 077 71230
Dagl.leder: Stein Landsem
Adresse: Boks 303
7801 NAMSOS

MULTIDATA AS

DIN LOKALE DATA-FORHANDLER

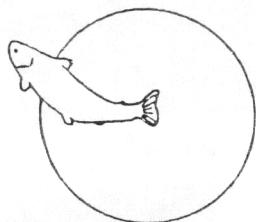
EDB-maskiner, programvare, tekstbehandling,
regnskap/fakturering, økonomisk bistand mm
VELKOMMEN TIL OSS!

Joar Grøtting

Stein Landsem

En sikker leverandør

av kvalitetssmolt

KVERNVIK
SETTEFISK A/S

7817 Salsnes - Tlf.: (077) 86 333

SERVICE-mat

- for dine daglige innkjøp

LUND HANDEL

TELEFON (077) 98 966

**DIVERSE DAGLIGVARER — TIPPING
LOTTO — PENGELOTTERIET**

VENTILASJONSBEHOV?

- * Prosjektering
- * Levering og montering av ventilasjons- og varmegjenvinning
- * Utfører **alt** innen tradisjonelt blikkenslagerarbeid.

H. O. Sandberg A/s

TELEFON 077-72 149 - TELEFAX 077-71 108

Trykkeri - Preg - Reklamebyrå - Elektronikk

HOJEM

Papirvarer - Stempel - Kopi - Scanning - Silketrykk - Foto

Telefon 077 72 322 - Telefax 077 71 822
Boks 364 - 7801 Namsos

DETTE BLADET ER SKREVET OG REDIGERT
MED DATAUTSTYR, LEVERT AV

Karoliussen * Libris

Havnsgt. 19, 7800 Namsos, tlf. 72080/72081

CENTRUM BIL A/S
6650 SURNADAL
073-61 966

HANS & HENNES
FRISØRSALONG

Innehaver
Anne Marie Amdal Thorseth

B

Porto

TIL

Harald Grøtting

KIKKERTEN utgis av A/L Lund grendelag

Redaksjon:

Reidunn Smnes	Tlf. 98958
Rolf Jensen	Tlf. 98950
Sturla Leirvik	Tlf. 98962
Harald Grøtting	Tlf. 98963

Abonnement 1992 (4 utgaver) kr. 60.-

Annonsør: Annonsen kommer med i 4 utgaver og prisene pr. år er:
Kr. 350.- for 1/4-s., kr. 600.- for 1/2-s. og kr. 1.000.- for 1/1-s.

Postgirokonto: 0823. 0 57 00 01

Bankgirokonto: 4467. 1 02 14 84

Returadresse: KIKKERTEN, A/L Lund grendelag, 7965 LUND